

9. Factsheet nertsenproblematiek/SARS-CoV-2

Agendering op informele EU Gezondheidsraad (2 december 2020)

Nederland heeft verzocht om agendering van de aanpak van SARS-CoV-2 bij nertsen onder de informatiepunten. Hierom heeft Nederland gevraagd vanwege de grensoverschrijdende risico's voor volksgezondheid bij overdracht van nertsen op mensen en de potentiële reservoirvorming op de lange termijn. Inzet van Nederland is te komen tot een geharmoniseerde aanpak op Europees niveau. Tot nu toe is er niet in Europees verband met ministers van volksgezondheid over dit onderwerp gediscussieerd

Algemene toelichting

- Er zijn in Nederland besmettingen op nertsbedrijven sinds 23 april.
- Er zijn veel maatregelen genomen, waaronder het ruimen van besmette bedrijven, om verspreiding te voorkomen, maar desondanks heeft het virus zich verspreid tussen bedrijven.
- Mogelijke besmettingsroutes worden onderzocht (mensen, vogels, zoogdieren, mest, voer). De vraag op welke manier nertsbedrijven worden besmet blijft vooralsnog onbeantwoord.
- In Denemarken nemen de besmettingen eveneens toe, ruim 250 bedrijven zijn besmet. Daar zijn meer bedrijven (+/- 1200) maar van kleinere omvang. Denemarken heeft op 4 november jl. besloten om, met het oog op de volksgezondheid, de nertsen op alle nertsbedrijven te doden. In Denemarken zijn in een virusvariant enkele veranderingen ('type 5 mutatie') gevonden en Deense onderzoekers waarschuwen dat de gemuteerde variant, ontstaan in de nertsenfokkerij, mogelijk ongevoelig kan zijn voor vaccins.
- De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) geeft aan dat hiervoor meer onderzoek nodig is. Dat neemt niet weg dat ruimen van met SARS-CoV-2 besmette dieren wenselijk is in verband met reservoirvorming op de lange termijn.

Europese meerwaarde

- Nederland heeft tot nu toe eigen beleid gevoerd. Maar inmiddels zijn er in meerdere EU-lidstaten nertsen op fokkerijen besmet geraakt: Nederland, Denemarken, Zweden, Italië, Spanje en Griekenland. Zowel in Nederland als Denemarken is gebleken dat het virus van nerts op mens is overgegaan.

Nederlandse positie

- De afgelopen maanden heeft Nederland de problematiek aangekaart bij de *Health Security Committee*, maar tot de ontwikkelingen in Denemarken was er weinig aandacht voor. De risico's voor de volksgezondheid kunnen grensoverschrijdend zijn.
- De ziekte bij nertsen voldoet daarom aan de criteria van een *emerging disease* volgens de definitie van de Wereldorganisatie voor Diergezondheid (OIE). Nederland wil dat de ziekte ook als zodanig op Europees niveau wordt geclassificeerd. Het ministerie van LNV brengt dit standpunt namens Nederland ook over in hun gremia. (zie hieronder)
- Nederland wil dat er, in aansluiting daarop, een verplicht monitoringsprogramma komt en een geharmoniseerde aanpak wat betreft bestrijding. Gezien de risico's voor de volksgezondheid in de hele EU ligt een geharmoniseerde aanpak voor de hand.

Europese Commissie en standpunt andere lidstaten

- De Europese Commissie heeft tot op heden steeds aangegeven het een nationaal probleem te vinden en dat het aan de EU-lidstaten is om hun beleid te bepalen. De Europese Commissie zag geen rol in een gezamenlijke Europese aanpak in de bestrijding van SARS-CoV-2 bij nertsen, omdat het virus in 'slechts' enkele lidstaten tot infectie bij nertsen heeft geleid en er geen sprake is van verspreiding van het virus tussen lidstaten via de dieren. Elke infectie lijkt vanuit eigen bevolking ontstaan. Ook ziet de Europese Commissie geen probleem voor de dier- of volksgezondheid in de Unie als geheel.
- 5.1.2e heeft een brief gestuurd aan de Europese Commissie, waarin de OIE aangeeft dat de ziekte te beschouwen als *emerging disease* volgens artikel 1.1.4 van de *Terrestrial Animal Health Code* van de OIE.

- De 5.1.2e van het ministerie van LNV heeft dit onderwerp aangekaart op 12 november tijdens de raadsvergadering van Europese 5.1.2e Nederland stelde daar dat de ziekte wordt gezien als *emerging disease*. Frankrijk, België, Duitsland, Zweden, Finland en de Baltische staten steunden Nederland daarin. De Europese Commissie heeft daar aangegeven dat het wat hen betreft mogelijk is, en dat lidstaten het zo kunnen rapporteren.
- Nederland heeft de Europese Commissie op de Landbouw- en Visserijraad van 16 november jl. verzocht de ziekte meldplichtig te maken in de EU, een monitoringsprogramma te verplichten en aanvullende maatregelen te nemen. 5.1.2a, 5.1.2a, 5.1.2a en 5.1.2a steunen het Nederlandse initiatief. Een nog groter aantal EU-lidstaten verzocht de Europese Commissie meer regie te gaan voeren. In haar antwoord gaf Eurocommissaris Kyriakides geen krimp hoewel ze een mogelijk gevaar niet wilde onderschatten. Tot slot gaf het Duitse voorzitterschap, 5.1.2e aan dat er een fundamentele discussie over het houden van nertsen zou moeten worden gevoerd.
- De Europese Commissie heeft inmiddels, samen met de voorzitter een antwoord richting de OIE voorbereid waarin ze aangeeft dat:
 - Op basis van een studie van de European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC) en de European Food Safety Authority (EFSA) het risico niet groot geacht wordt.
 - Afsproken te hebben (in de CVO vergadering) dat alle lidstaten de ziekte bij nertsen als *'emerging disease'* te zullen laten melden.
 Deze brief zal komende week in Coreper 1, het overleg van de plaatsvervangend permanente vertegenwoordigers van de EU-lidstaten, mogelijk als hamerpunt worden geagendeerd.

Internationale organisaties

Wereldorganisatie voor Diergezondheid (OIE)

De OIE heeft de lid-landen opgeroepen tot het volgende:

"to protect animal health and welfare, and consequently public health. Actions should be taken to:

- *Prevent the transmission of SARS-CoV-2 between humans and susceptible animals, by implementing national risk reduction strategies;*
- *Monitor susceptible animals, such as mink and racoon dogs, as well as humans in close contact with them, for SARS-CoV-2 infection adopting a One Health approach.*
- *Share genetic sequences of SARS-CoV-2 viruses."*

European Centre for disease prevention and control (ECDC)

De ECDC heeft samen met de EFSA (die ook over dierenwelzijn gaat) op 12 november jl. een risicoanalyse gepubliceerd incl. een aantal aanbevelingen over:

- Testen van mensen
- Preventiemaatregelen voor medewerkers en bezoekers
- Testen van dieren en preventie van spreiding van virus vanuit dieren: monitoring en surveillance van nertsbedrijven (herhaald onderzoek en/of wekelijks testen van kadavers)
- Ruimen van nertsen ter overweging
- *One Health*-benadering

Wereldgezondheidsorganisatie (WHO)

De WHO adviseert alle landen om hun surveillance voor overdracht van SARS-CoV-2 op het snijvlak van dier op mens te verhogen voor diersoorten gevoelig voor reservoirvorming, inclusief bij nertsbedrijven.

Tweede Kamer

De Partij voor de Dieren zet zich in om de nertsenfokkerij in Europa terug te dringen. In de TK is er brede steun voor dit punt, ook gelet op mogelijke aanwezigheid van het Covid-19 virus bij nertsen en de kans dat dit overspringt op de mens. In de gezamenlijke Kamerbrief van M VWS en M LNV van 11 november is reeds vermeld dat Nederland de nertsproblematiek zal opbrengen in zowel de Landbouw- en Visserijraad (16 november) als de Gezondheidsraad (2 december). Om invulling hieraan te geven heeft Nederland verzocht tot agendering van de aanpak van SARS-CoV-2 bij nertsen.